List 15. **NOVICE** Tečaj XLVIX.

gospodarske, obrtniške in národne.

zhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemaje za celo leto 3 gld. 40 kr. za pol leta 1 gld. 70 kr. za četrt leta 90 kr pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. 10 kr., za četrt leta 1 gld. 10 kr.

V Ljubljani 15. aprila 1891.

Obseg: Prijazna beseda našim čebelarjem. — Napake o napajanji naše domače živine. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Prijazna beseda našim čebelarjem.

Le še nekaj tednov, in čas bode prišel, v katerem doživi umen čebelar najveselejše ure pri svojem čebelnjaku. Slabo sicer kaže letos, kajti hudi mraz ter dolga zima pomorila bodeta izvestno mnogo naših ljubljenk čebelic. Ali to ne sme strašiti čebelarja, kajti on mora biti vedno pripravljen na mnogovrstne nezgode, ki ga zmerom zadevajo, posebno pa še ob slabih letinah.

Moj namen je da seznanim one naše čebelarje, kateri nimajo še v svojem čebelarstvu novih Dzierzonovih panjev. Novo čebelarstvo je sicer že precej razširjeno po Kranjskem, a vender se je čuditi, ako v kraji neke občine v okolici Ljubljanski 18 čebelarjev, kateri imajo letos 300 panjev, a med njimi vsemi je samo eden, ki čebelari z novimi panji na satnike. Večinoma je kriva le nevednost, da se še drugi ne poprimejo čebelarstva z novimi panji. Imel sem večkrat priložnost govoriti z marsikaterim našim čebelarjem, a vselej, kadar sem priporočal nove panje, odgovoril mi je, da on vsega tega ne razume. Prirojeno je sicer našemu kmetovalcu, da je nezaupen do novih iznajdeb, ali vender se nadejam, da se bode marsikedo izmed naših čebelarjev poprijel novega umetnega čebelarstva, katero ni samo mikalnejše, temuč donaša čebelarju tudi več dobička.

Ako vsakteri čebelar dobro premisli te le nasvete, ki jih mislim v naslednjih vrsticah napisati, gotovo bi poskusil vsaj iz radovednosti s kakima dvema panjema letos vže novo čebelarstvo, in ako poskusi letos z dvema ter z njima pametno čebelari, gotovo bode v prihodnje čebelaril z večimi panji.

Čebelar, kateri čebelari s starimi panji, gledati mora takoj pomladi, kako težavno opravljajo prvo delo pridne delavke, ko snažijo svoja stanovanja — panje. Čebelar tu ne more storiti drugega, nego potrpežljivo čakati, da je delo dogotovljeno. Ako ima čebelar nove Dzierzonove panje, stori to delo — naj si ima tudi veliko panjev — lahko v kratkem času brez posebnih težav sam. Treba je odvzeti samo le spodnjo desko, katera mora biti pritrjene z vijaki, ter tako osnaži dva panja. Ako se pa hoče še tudi prepričati, kako je panj še založen z živežem, ali če je še matica živa, stori pa to delo najlaglje tako le: Panj, katerega hoče pregledati, postavi naj na mizo, zraven njega pa še drugi prazen panj, in tako naj začne jemati satove, drugega za drugim ter jih pazno ogleduje ter obeša v poleg stoječi prazni panj. Na ta način se lahko preveri v kratkem času, kakšen da je panj. Kadar je vse satovje v drugem panji, osnaži naj potem panj. Gledati je pa na to, da se to delo dovrši kolikor je mogoče naglo, kajti čebele odlete navadno na svoje mesto v čebelnjak, in ker tu ne najdejo svojega panja, iščejo zavetja navadno po sosednjih panjih, kar pa je škodljivo panju, kateri se je pregledoval, ker gotovo izgubi, ako se je mnogo časa potratilo, mnogo delavk, katere pa so ravno sedaj močno potrebne, ko se začenja nastavljati zalega. Pomladno pregledovanje panjev naj se torej opravlja kolikor mogoče hitro ter mirno.

Pa tudi pri drugih opravilih ima mnogo prijetnejše delo čebelar z novimi nego s starimi panji. Naj omenim samo le še glavno opravilo pri čebelnjaku, namreč rojenje.

Vsak čebelar je doživel mnogo neprilik ob času rojenja ter trpel tudi izdatno škodo. Ko nastopi čas rojenja, t. j. v zadnjih dneh aprila in ob začetku maja, nastane rado deževno vreme. Panji so pripravljeni za rojenje, čebelar zaupno in oprezno postaja pri čebelnjaku ter čaka, kdaj se usuje iz katerega panja roj

Vse je pripravljeno, ali glej nadloge! Oblak zakrije solnce prej živahno šumenje pred panji poneha, naposled pa morebiti začne še dežiti. In tako se godi še par prihodnjih dni, in prvega roja ni več pričakovati. Sedaj nastane vprašanje, kje je vzrok temu? Panj je bil pripravljen za roj, to so kazala znamenja. Preobrat vremena pa je zabranil rojenje, in tako so za roj pripravljene čebele staro rodovitno matico umorile ter se začele zanimati za novo nastavljeno matično zalego, iz katere se v nekoliko dneh res izvale mlade matice, tako da se dobo mesto prvega roja nekaj dni pozneje drugi roj z neoplojeno matico, katera je pa še mnogim nevarnostnim izpostavljena, predno se oplodi in začne potem nastavljati zalego.

Tega vsega pa se čebelarju ni potreba bati, ako čebelari z novimi panji (na satnike). Ako se primeri, da je prvi roj kakorkoli zadržan, narediti se mora umeten roj, kateri je pa ravno toliko vreden, ako se naredi po pravilih, kolikor oni roj, kateri je rojil sam ter se je ogrenil z veje. Samo toliko je še celo boljši, da ti roj, katerega si napraviš sam, ne vzame toliko časa, kakor roji, ki so sami od sebe rojili.

Kdor samo to, kar je zgoraj opisano, tehtno premisli in preudari in ga je volja začeti umno čebelariti, gotovo si bode omislil vsaj za poskušnjo za letos kaka dva nova panja. Ker se je o tej stvari vže toliko pisalo in govorilo, nepotrebno se mi zdi jo nadaljevati. Edino to naj še rečem, da pravega čebelarja si še misliti ne morem s starimi panji. Saj novi panji tudi niso mnogo dražji mimo starih. Naredi jih lahko vsak vaški mizar.

„Krivčev".

Napake o napajanji naše domače živine.

Prav pogostoma govore in pišejo o napačni živinski klaji, malo glasov pa čujemo o napačni pijači, po kateri vender živini nakopljejo stokrat in stokrat bolezni. Naj torej malo več izpregovorimo o škodljivi pijači.

Škodljiva mora pijača biti ne samo, če je dobiva živina preveč ali premalo, ampak tudi če je preveč sparjena ali premrzla, potem če so v njej kake škodljive reči raztopljene, in če živina ne dobiva klaji primerne pijače.

Preveč dobiva živina pijače le malokdaj, ker se je sama varuje; če jo vender le primorajo okoliščine, da pije preveč, to si pokvari prebavila, stanjša redilni sok, in krvi se primeša preveč vodenih delov; iz tega pa izvira, da postane prebavljanje bolj leno in topo, da se napravlja slab, voden redilen sok, in da se živina pomehkuži. Zlasti ovcam, katere postanejo žejne po použiti obili soli, je preveč vode nevarno.

Veliko večkrat se zgodi in je tudi veliko škodljiveje če živino žeja; zavoljo tega trpi posebno prebavljanje, — kajti v dobro prebavljanje je primerna mera vode neogibno potrebna, — redilni sok postane pregost; popijalnice ga ne morejo posrkati, in torej zastaja dalj časa v želodcu in čevih. Zavoljo tega se vsi telesni soki zgostijo, posebno pa v jetrih, po jetrnih žilah in trebušnih limfatiških žlezah, in naposled se lahko vnamejo in otrde ti deli. Vodene, sluzaste in tudi druge izceje zastajajo, in vsa životna opravila postanejo bolj lena.

Posebno škodljivo je pa živini, če stori v veliki vročini veliko hoje in trpi žejo, ker pri tem izgubi že brez tega po pomnoženem kožnem hlapenji mnogo vodenih delov, in napravijo se torej zgoraj imenovane premembe pri živini še rajše, in posebno kri se rada razkroji, in napravijo se mnogovrstne krvne bolezni (vrančni prisad ali črm).

Pregorka, sparjena pijača pomnoži občutljivost sopilnih in prebavilnih delov, tako, da prav lahko zbole, če se le nekoliko prehlade; pomnoži tudi vse telesne izceje, raztegne vse organske dele in jih zavoljo tega slabi in mehča.

Premrzla pijača je pa toliko bolj škodljiva, kolikor bolj je živina segreta; torej je najškodljivejša, če se je živina zelo segrela od dolge hoje ter jo pije zelo goltno in požrešno. Taka mrzla pijača stori segreti živini tiste premembe, katerih smo že pri prehlajenji omenili; posebno pa trpe stopila in prebavila, in iz tega se napravi lahko krvni naval in vnetje teh delov.

Vodi so večkrat gnijoči živalski in rastlinski deli primešani, ali v njej razne soli raztopljene. Taka pijača je posebno takrat zelo škodljiva, kedar je dalj časa stala in se sparila, take luže ali mlake živina časi zavoljo tega pije rada, ker je v njih mnogo človeške scalnice, in ker naši živini soli pomanjkuje zelo, primorana je celo tako škodljivo gnojnico piti. S tem se radi telesni soki spridijo, kri se lahko razkroji, živina pomehkuži, in mnogovrstne prebavilne bolezni se morejo napraviti. O hudi vročini je napajanje živine v tacih lužah zelo nevarno.

Razne reči.

* **Izvrsten gnoj vrtom** je cestno blato, ki pa ima še to prednost, da je zelo ceno. Kakor se pri nas še mnogo gnojilnih snovi pogublja brez koristi, tako se tudi cestno blato. Cestno blato, zlasti po vaških in srenjskih potih, je veliko vredno. V njem so razen rudninskih gnojil gnili ostanki rastlinski ter mnogo živalskega blata. Ako cestno blato skrbno zbiramo, mešamo na kompostu ali ga kar naravnost s prstjo pomešamo, dobimo gnojilo, ki je mnogim zelenjadnim in lepotičnim rastlinam dosti bolj hasnivo nego hlevski gnoj. Razumen vrtnar porabi naj torej skrbno ta gnoj, ako ga le ima.

* **Ako naročiš drevja, pa je na potu zmrzavalo,** bodi posebno previden, kadar ga dobiš. Nesi drevje v slamo povito, kakor ga dobiš, na temen in primerno gorak kraj, kjer ostani toliko časa zavito, da se odtaja. Potem ga odveži in prispi v prst. Preglej pa drevje natančno, koliko je trpelo od mraza. Koder je zmrzlo, je rdečkasto rjavo.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 82. Ob meji svojega zemljišča mislim zasaditi živo mejo. Ker pa ob zasaditvi takih mej radi nastajajo prepiri s sosedi, prosim, poučite me v listu, koliko mora biti seč oddaljena od meje, in ali je ta daljava kaj zavisna od solčne lege oziroma od sence, ki jo bode delal plot? (V. B. v K.)

Odgovor: Na svojem posestvu Vam ne more nihče zabraniti delati živega plota, in če ga naredite tudi tik meje. Zasadite ga toliko od meje proč, da veje in korenine dorasle seči ne bodo segale na sosedovo zemljišče. Ker se po § 422. državljanskega zakonika sme prisvojiti posestnik korenine in veje tujega drevesa, če segajo ali vise na njegovo zemljišče, zato se raje nekoliko odmaknite od meje, ker drugače Vam sosed vsled svoje pravice seč lahko popolnoma pokvari. Ako na pr. rastline, iz katerih naredite seč, vsadite pol metra proč od meje. bode to popolnoma zadostovalo.

Vprašanje 83. Deteljišče od štajerske detelje, ki je bilo lansko leto zasejano, prezimilo je po nekaterih mestih prav slabe, in sicer so kar cele lise brez detelje. Ker ne kaže vsega deteljišča podorati, škoda pa je vender toliko praznega prostora, prosim sveta, kaj naj naredim s temi lisami, da ne bodo stale prazne, in kaj naj vsejem, da bodem mogel z deteljo vred kositi? Omenjam, da bodem to deteljišče itako jeseni ali drugo pomlad podoral. (G. L. v Br.)

Odgovor: Prazne lise prekopljite ter jih posejte z esparzeto, tudi turško deteljo imenovano. To deteljo lahko kosite ob enem štajarsko deteljo, in ako sejete esparzeto za dvakratno košnjo (onobrychis sativa bifera) da Vam tudi dve košnji.

Vprašanje 84. Imam pred hišo lepo brajdo, ki mi je vže dala do 60 bokalov vina. To zimo je pa deblo počilo po dolgem tako zelo, da se vidi do stržena. Bojim se, da bi trta ne usahnila, zato prosim sveta, kaj mi je početi? (J. P. v G.)

Odgovor: Trta je počila vsled mraza, zato ne pomaga drugo, nego jo pri tleh odrezati, ter iz poganjkov ki bodo prišli iz ostalega debla, vzgojiti novo brajdo.

Vprašanje 85. Je li zeleni vitrijol edino sredstvo proti smradu straniškemu, in je li gnoj, pomešan s tem vitrijolom, neškodljiv? (A. Š. v Loki.)

Odgovor: Zeleni vitrijol ni edino sredstvo, s katerim se razkužujejo stranišča in odpravlja smrad, a je najboljše, ker je ceno in se lahko rabi. Pravilno se razkužuje z zelenim vitrijolom tako, da se vliva v stranišče voda, v kateri je raztopljenega 10 % vitrijola. Na vsako osebo in vsak dan se računa $^1/_4$ litra take vode. Gnoj iz takih straniščč je največkrat še celo koristen, zlasti za travnike in deteljišča. Izkušnja novejšega časa je pokazala, da tak gnoj celo podvoji pridelke. Ako pa ima zemlja sama na sebi uže dovolj železa (na pr. rdeča ilovnata), onda pa železo takega gnoja nič ne vpliva, včasi lahko celo škoduje.

Vprašanje 86. Pri nas se prikazuje na ječmenu neka bolezen, vsled katere se ječmen ne vzbili in mu rast popolnoma zastane. Če se steblo pregleda, dobi se v njem 1 do 1 $^1/_2$ cm dolg črv. Ali je moči tega škodljivca zatreti? (J. Z. v M. vrhu.)

Odgovor: Škodljivec je ličinka od „strnske mušice“ (latinski: chlorops taeniopus) ter napada vsa bela žita, posebno pa ječmen. Ker se ta mrčes od leta do leta bolj širi, zato priporočajo po krajih, koder se prikaže, kolikor moči opustiti pridelovanje ječmena. V novejšem času so naredili izkušnjo, da se ozimno žito najbolje obvaruje tega škodljivca, ako se seje v zadnji tretjini meseca septembra.

Vprašanje 87. Imam vola, ki skozi nos hudo smrči in mora gobec odpirati, kadar diha. V knjigi družbe sv. Mohorja nisem mogel dobiti zdravila zoper to bolezen, zato prosim uredništvo za svet. (J. Z. v M.)

Odgovor: Iz Vašega kratkega vprašanja ne moremo drugega posneti, nego to, da ima vol nahod. Ta nahod je lahko zelo zastaran; morda so v sluzni koži nosnic nastali mesni izrastki, ki posebno povzročajo smrčanje. Ako je bolezen Vašega vola res nahod, česar pa ne moremo kar naravnost trditi, zdravite vola, kakor je popisano v Mohorjevi knjigi na strani 37., 38. in 39.

Vprašanje 88. Kaka klaja in pijača sta najboljši za teleta, katera hočem za pleme vzrediti? (J. Z. v M.)

Odgovor: Na to vprašanje doboste obširen odgovor v 23. številki lanskih „Novic“.

Poučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

219.

Damieta.

Dandanes imovita gospoda rada potuje v Egipet, ali Damiete se ogiba. Zakaj? Zato, ker stoji preveč v stran od sedanjih prometnih potov. Železnica namreč je tu kakor drugej mnogo spremenila. Nekdaj so Evropci v Damieti na suho hodili, dandanes hodijo v Aleksandriji, pa tudi to mesto se bode preje ali sleje moralo umakniti Port Saidu, kakor sodijo izvedenci.

Ko sem se bil v Port Saidu pri nemškem konzulu spočil od trudapolnega potovanja po Abesiniji, sklenil sem, da pojdem pogledat še Damieto. S Port Saida se dojde tje ali po Sredozemnem morju, ali pa naravnost po mensaleskem jezeru; jaz sem sklenil peljati se po jezeru. Najel sem primerno dehabijo za 40 frankov. Navadno se privozi v dvanajstih urah tje, če pa veter nasprotuje, potrebuje se še enkrat, pa tudi dvakrat to-

liko časa. Radi tega me je konzul bogato oskrbel z jedjo in pijačo, toliko je bilo vsega, da bi imelo deset mož dovelj dva dni. Pred konzulatom je že čakala konzulova ladjica, vitka giga, ki naju je peljala v pristanišče. Brzo so mi znosili prtljago na egipetsko ladjico, in potem sva se srčno poslovila s konzulom. Moja nova ladjica je bila dolga samo 20 črevljev, in široka 8 črevljev; zadej je bila nekaka kajuta, v katerej je bila spravljena zaloga moštva. Ali tega mostva je bilo zelo malo na ladjici, bila sta samo dva možaka, kapitan, ki je bil ob enem nadkrmar in podkrmar, pa jeden matroz, ki je opravljal vsa druga dela, kar jih je treba na ladiji. Ker me je konzul sam pripeljal na ladijo, zato sta me možaka sprejela s primernim spoštovanjem, kajti na jutrovem konzul več velja od samega paše.

Ob poluosmih smo odrinili, in to res odrinili, ker nam je veter nasprotoval. Ker je bila ladjica tudi nerodna, zato smo le počasi lezli naprej. Koj sem sprevidel, da v enem dnevu ne pridemo k cilju. Na srečo sem imel več knjig seboj, zato sem sedel in čital. Postrežnika sem imel samo jednega, trdega črnca. Ker je mensaleško jezero posejano z otočiči, zato smo dostikrat obstali, sedaj tu sedaj tam, kjer sta možaka upala rib na dar dobiti. Ni ga kmalu jezera, v katerem bi bilo toliko rib, kakor tu.

Za večera smo pristali pri malem otoku, kjer sta možaka hotela ribe speči. Nabrala sta malo suhljadi in pometala ribe v ogenj. Potem smo zopet odrinili. Ker mesec ni svetil, sveč pa tudi nisem imel, vlegel sem se k počitku. Mehka ni bila ta postelj. Kaj sta delala kapitan in njegov matroz, ne vem; kapitan se mi je privrjal pri bradi prerokovej, da je celo noč vozil, in moral sem mu prav dati, kaj sem hotel. A meni se je vender videlo tako, da se skoro nismo premaknili z mesta. Ob devetih dopoludne smo ugledali od daleč vitke minarete damietske, ob treh popoludne pa smo obstali pred mestom.

Ali do mesta samega je bilo še kos pota. Ker radi preplitve vode ni mogla naša ladjica k kraju, brodil sem jeden kilometer daleč po dva črevlja globokem glenu. Prtljago pa sta možaka za menoj prinesla, se ve da za izredno velik bakšiš. Srečno sem dospel v mesto.

V Damieti sta bila ta čas samo dva hotela po evropskem ukusu, jeden prav v mestu, jeden pa zunaj mesta. V prvem je stregel nek Grk, v drugem nek Francoz. Šel sem se ve da v francoski hotel, zlasti še zategadelj, ker sem imel priporočilno pismo na lastnika. Ta hotel stoji sredi dražestnega vrta, mej palmami, olivami, narančami in evropskim sadunosnim drevjem, katero tu izvrstno uspeva. Potje in steze so obrobljeni z jasminom, rožami, in na posebnih gredicah raste razna domača in tuja zelenjava. Človek si ne more skoro več želeti od takega hotela. Tudi sobe so snažne, postrežniki prijazni, in cene izredno nizke.

Da si malo Evrovpcev v Damieti stanuje, vendar je mesto izredno snažno; ceste, potje in ulice so dovolj široke, in dosta snažnejše kakor v Kahiri in Aleksandriji. Glavna cesta, ki drži skozi mesto po dolgem, obrobljena je z obeh stranij z večjimi in malimi prodajalnicami po orijentalskem ukusu. Dandanes ima Damieta 45 do 50.000 duš, nekdaj jih je imela dosta več.

V starih časih je bila Damieta ključ Egipta. Takrat je stala tik morja, ali dandanes je že 12 do 15 kilometrov oddaljena, in to zato, ker Nil vedno donaša zasipine. Zgodovina nam pripoveda, kaj se je godilo tu za časa križanskih vojsk. Francozi so prvi sprevideli, kako važna je Damieta. Pozneje 1291. l. sta grof Viljem Holandeški in Janez Briennski, kralj Jeruzalemski, osvojila Damieto, pa sta jo morala kmalu vrniti. Leta 1249 se je izkrcal tu Ljudevik Sveti, polastil se mesta, razvalil je, pristanišče pa zaprl. Potem je še dva pota premagal Mohamedovce. Ali 8. februvarija naslednjega leta je pa njega potolkel sultan Moadem-Turanša pri Mansuri. Tudi brat Ljudevikov, grof Artoiški ni imel sreče v svojih podjetjih zoper Mohamedovce, in 5. aprila 1250. leta je bil Ljudevik Sveti z bratoma Alfonzom in Karolom vjet pri Mansuri.

Leta 1798 je osvojil Damieto francoski poveljnik Kleber, toda Šidney Smith jo je iztrgal Francozom in vrnil Turkom, kateri so jo obdržali do 26. julija 1803. l. Tega leta namreč je potolkel Mehemed-Ali Turke pri Damieti in tako priboril neodvisnost Egipetske od Porte.

Dandanes je Damieta mirno meste, nikjer v Egiptu niso ljudje tako brez predsodkov, tako prijazni in postrežljivi kakor tu. Največ je Mohamedovcev in Koptov, potem dosta Grkov, nekaj malega Italijanov in Francozov, zelo malo pa Angležev in Nemcev. Vendar imajo Nemci tu svojega konzula, ki je najpremožnejši mož v mestu. „Spodobi se, da se mu grem poklonit,“ dejal sem sam pri sebi. Res sem šel. Konzul Surrur stanuje zunaj mesta v velikolepej vili. Žal, da ga ni bilo doma. Odšel je bil pogledat na neko posestvo, katerih ima dosta ob desnem in levem bregu Nila. Zadnji dan zvečer pa je prišel kancelar njegov prosit me, naj ostanem še jeden dan, ker bi Surrur rad me predstavil tudi španjolskemu in angleškemu konzulu. „Saj je on sam španjolski in angleški konzul“, odvrnil sem kancelarju. „Prav imate,“ odgovoril je, „ali moj gospod ima svoje muhe. Obisk vam hoče vrniti v pruskej a potem bi vas rad sprejel v španjolski in angleškej opravi, in ima za vsako državo tudi posebno sprejemno dvorano.“ Vse to, kar mi je kancelar povedal, zdelo se mi je jako smešno, in malo je manjkalo, da nisem ostal. Mikalo me je, da bi spoznal tega čudaka, ki že od 1812. leta zastopa tri države v Damieti. Toda kedaj bode konec obiskov! Gotovo bi Surrur nastojal, da mi vrne španjolski in angleški obisk, potem pa napravi nemški, španjolski in angleški obed, toraj je bolje, da kar koj odpotujem. Izgovoril sem se kancelarju, da mi ne kaže odlašati, naj me toraj lepo priporoči gospodu konzulu.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Slovesno otvorjenje državnega zbora.

V soboto opoludne je cesar slovesno otvoril državni zbor.

Uže ob 11. uri se je začelo zbirati odlično občinstvo, gospodje in gospe, ter zasedlo vse na desni in levi v ceremonijski dvorani napravljene tribune. V loži, ki je na levi strani prestola, zbrali so se jako mnogobrojni zastopniki tujih vlasti. Ko so se zbrali člani obeh zbornic v prostorih cesarskega dvorca, pomaknili so se v ceremonijsko dvorano, na čelu jim predsedništva, in sicer so se postavili člani gosposke zbornice na desno, člani poslanske zbornice pa na levo stran prestola.

Ko so bili vsi člani zbrani, prišli sta v dvorano tudi nadvojvodinja Elizabeta, mati španjske kraljice, pa hanoveranska princezinja Marija ter se ustopili na estrado na desni strani prestola.

Ob 12. uri je začel najvišji obrednik grof Hunyady trkati z mogočno palico ob tla ter s tem naznanil prihod cesarjev.

V dvorani je nastala tišina. Zdajci se vrata odpro, in prvi vstopi v dvorano najvišji obrednik grof Hunyady, za njim pa stopajo ministri po dva in dva ter nadvojvode Viljem, Friderik, Albreht, Ludovik Viktor, Ferdinand, Oto, Fran Ferdinand Avstrijski-Este in Karol Ludovik.

Sedaj šele vstopi cesar v maršalski uniformi, pred njim pa stopata najvišji dvornik knez Hohenlohe ter najvišji dvorni maršal grof Széchsen z državnim mečem, cesarju na levi in desni korakajo poveljniki gardnih straž, naposled pa se vrste drugi visoki dvorni dostojanstveniki. Ko je vstopil cesar v dvorano, zadoneli so po njej navdušeni klici „slava“ in „hoch“. Ministri so se postavili ob levi strani prestola, nadvojvode in drugi dostojanstveniki pa po estradi in po stopnicah prestolovih. Cesar se je usedel na prestol, pokril se, ter, vzprejemši iz roke ministerskega predsednika prestolni govor, začel ga glasno in po vsej dvorani razločno brati.

Častiti gospodje obeh zbornic državnega zbora!

O pričetku nove dobe ustavne delavnosti sem Vas zbral okoli Svojega prestola. Izrekam Vam Svoj cesarski pozdrav in kličem prisrčno dobro došli.

Upam, da bode novo zborovanje doba uspešnega dela, in pričakujem od Vaše domoljubne udanosti, da bodete uresničenje te nade na vse strani pospeševali, kar sem naročil tudi Svoji vladi.

Da pomagajo ta namen doseči, poklicani so in dobrodošli vsi, kateri so preverjeni, da je nad posameznimi strankami skupnost, država in ljudstvo, in da strankarske težnje ne smejo nikdar motiti skrbi za te najviše interese.

Sedanji čas so naloge, katere nam naklada skrb za skupnost, vsled hitrega razvoja gospodarskih razmer posebno obile in nujne. Zatorej se mora tudi zakonodavstvo najprej baviti s temi rečmi, in nadejati se je, da se tej nujni dolžnosti za sedaj umaknejo one želje, ki jih goje posamezne stranke. Samo s takim domoljubnim samozatajevanjem se lahko posreči, da bodemo kos težavnim zahtevam sedanjega časa.

Baviti se Vam bode s predlogami Moje vlade, katere naj pospešijo sporazumnost med podjetniki in njih delavci in kolikor mogoče zravnajo socijalna nasprotja v teh rečeh.

Za upravičene interese malih obrtnikov bode tudi sedaj dobrohotno skrbeti poklicanim faktorjem, in nadejem se, da se bode s potrebnim sodelovanjem obrtniškega stanu posrečilo, spraviti gospodarski položaj za družbo prevažnega obrtništva do uspešnega razvoja. S posebno predlogo se bode uredil stavbinski obrt.

Dobri nasledki, katere kaže še ne dolgo veljavni zakon o zavarovanji delavcev proti nezgodam, priporočajo, temu zakonu dati širšo veljavo.

Pripravlja se predloga, ki naj pospeši zadružno organizicijo kmetijskega stanu in tako bolje utrdi razmere tega važnega in mnogoštevilnega dela prebivalstva.

Melijoracijski zaklad ne more več zadoščevati obilim zahtevam, ki dohajajo iz vseh Mojih kraljevin in dežel za uravnavo rek in zagradbo hudournikov. Zatorej bode treba pomnožiti tega zaklada letno dotacijo, pri kateri se bode ozirati na državne finance.

Glede na želje mnogih deželnih zborov in oziraje se na njih tehtne razloge, pripravlja Moja vlada načrt zakona o obligatnem zavarovanji nepremičnin proti ognju.

Drugi zakonski načrti nameravajo ustreči tožbam o vedno večem ponarejanji živil in zavirati pijanstvo.

Po dolgoletnem trudu se je posrečilo, doseči ravnotežje v državnem gospodarstvu. Da se ta mnogovredni uspeh ohrani in utrdi, to je toliko Vaša kolikor tudi Moje vlade naloga. Sedaj je tudi prišel čas, ko je zopet lahko lotiti se reforme direktnih davkov in tako ustreči splošni želji, da bodo bremena kolikor mogoče pravično razdeljena.

Posebno skrb bodete morali imeti, častiti gospodje, za občilna sredstva. Lloydovo kakor tudi dunavsko parobrodno društvo bode Vam pozorno in skrbno obravnavati. Ker se bliža čas, ko bode moči nekatere privatne železnice podržaviti, bode Moja vlada natanko preudarjala, kako polagoma železnice podržaviti, ter Vam po tehtnem premisleku sleharnega takega slučaja v prometnem in financijelnem oziru stavila primerne predloge. Predložile se Vam bodo tudi predloge, kako naj se država nadalje udeležuje dopolnjevanja železnic in kako pospešuje gradnjo lokalnih železnic. — Slednjič Vam se bode predložila v Bernu podpisana pogodba o mednarodnem železniškem tovornem prometu, katera bode zelo vplivala tudi na notranji obratni pravilnik.

V svesti si velikega pomena, ki ga imajo železniški tarifi za vso kmetijsko in obrtno produkcijo ter tudi za trgovino, namerava Moja vlada, preosnovati po državnih

železnicah tudi tarif za blago, ki bode ustrezal potrebam prebivalstva ter tudi vplival na privatne železnice.

Vlada Moja se zelo trudi, da bi trgovinske razmere do vnanjih držav, kolikor je potrebno ali želeti, iz nova uredila. Prizadeva si pa, da se sklenejo te pogodbe kolikor mogoče ob enem in za dalje časa. Na ta način se bodo ustanovile razmere, ob katerih bodo kmetijstvo in obrti lepo uspevali.

Neprestano bode Moja vlada skrbela za javni pouk po vseh strokah njegovih.

Zlasti je treba preosnovati pravoznanske in državoslovske študije. Ravno tako je predrugačiti določila o medicinskih naukih. Lvovsko vseučilišče se bode popolnilo z medicinsko fakulteto.

V pravosodnem zakonodavstvu je iz nova spisovati zakone ne le o materijelnem kazenskem pravu in postopanji pred civilnimi sodišči, ampak tudi v kazenskopravdnem pravu treba marsikaj premeniti. Poleg teh velikih zakonodavnih del pa je zakonodavstvu ozirati se tudi na zahteve gospodarskega življenja, ono naj odstrani zavire blagodejnemu razvoju, pa tudi resno in strogo kaznuje prešerno sebičnost.

Združitev Mojega glavnega in prestolnega mesta Dunaja s predkraji Me je zelo oveselila, in nadejem se, da bode istinito koristila vsem delom povečanega Dunaja. Dela za zvršitev tega združenja vrše se vsestranski. Tudi Vam bode sodelovati pri mnogih načrtih dotičnih zakonov. Prav veliko pozornosti bode imeti za Dunajsko mesto železnico, katere zgradnja je posebna skrb Moje vlade.

Častiti gospodje obeh zbornic državnega zbora! Želja po plodovitem delu in potreba njegova ne nevdajata samo nas; po vseh evropskih državah teže po mirnem skupnem življenji. Od vseh držav nam prihajajo zagotovila, ki pričajo, da je najpoglavitnejši smoter njih prizadevam obranitev miru. To in prijateljske razmere naše države do vseh drugih upravičujejo moj up, da bode doba mirnih let, ki jih je imela dosedaj monarhija, še dalje trajala in Vam bode mogoče mirno opravljati delo, ki Vas čaka. Moja vlada pripravlja primerne zakonske načrte in jih bode, kadar bodo gotovi, izročila Vam v nadaljno razpravo.

Nadejem se, da bodete skrbno in stvarno presojali predloge Moje vlade, in preverjen sem, ako se bodete posvetovali mirno, brez predsodkov, tudi stališče nasprotnikovo spoštujoč, da bode mogoče, zmanjšati nasprotja in srečno skupaj delovati.

Po teh načelih se je poslednji čas eni stvari deželnozborskega področja ukrčila pot do povoljnih uspehov, in Moja vlada si bode tudi v bodoče trdno prizadevala, da se izpopolnijo in uresničijo.

Z vztrajnim in vestnim delom, kakeršnega od Vas pričakujem, dobodo obstoječe ustavne naredbe šele svojo popolno vrednost; na ta način je lahko ohraniti edinost in moč države ter ozirati se na raznovrstne razmere Mojih kraljevin in dežel, na razne interese njih prebivalcev, po tem potu se najizdatneje speši nravna, duševna in gospodarska blaginja Mojih zvestih narodov, ob enem pa varuje njih ustavno zagotovljena enakopravnost.

Bog Vsemogočni blagoslovi odgovorno delo!

Naši dopisi.

Z Dunaja. (*Državni zbor.*) Dne 9. aprila t. l. je bila v stolni Dunajski cerkvi o priliki otvorjenja državnega zbora slovesna sv. maša, katero je bral z veliko asistencijo sam knez in nadškof Dunajski dr. Gruscha. Bili so pri maši ministri, predsedništvi obeh zbornic, mnogo poslancev in drugih viših dostojanstvenikov.

V prvi seji novo izvoljenega zbora državnih poslancev bili so vsi ministri, poslancev pa je mankalo 31, med njimi tudi ni bilo isterskega nepostavno izvoljenega Vergotinija.

Ministerski predsednik grof Taaffe je otvoril sejo ob 11. uri in 10 minut dopoludne ter predstavil zbornici kot začasnega predsednika dr. Smolko, starosto poslancev. Ko je dr. Smolka sedel na predsedniško mesto, pozdravila ga je cela zbornica z burnimi vzkliki in živahnim ploskanjem. Dr. Smolka stori obljubo v poljskem jeziku.

Na to pozdravi zbornico ter imenuje zapisnikarje. Zapisnikarji prebero obljubne besede v raznih jezikih, in tudi poslanci store obljubo vsak v svojem jeziku. Za tem se prebero dopisi ministerskega predsednika, s katerimi se naznanja zbornici, da bode cesar slovesno otvoril državni zbor dne 11. t. m. opoludne, da je odstopil finančni minister dr. Dunajevski ter bil za finančnega ministra imenovan na mesto njegovo dr. Steinbach.

Predsednik dr. Smolka se spominja s prav srčnimi besedami na novo izvoljenih, a uže umrlih poslancev, dr. Jos. Poklukarja in barona Nadhernyja. Zbornica vstane s sedežev ter izkaže s tem svoje sožalje. Predsednik naznani dalje zbornici, da je grof Czernin odložil svoj mandat ter da bode treba še dveh drugih volitev, ker sta bila pozvana v gosposko zbornico poslanca Vetter in Hlavka.

Po tem zaključi prvo sejo ter naznani, da bode prihodnja seja dne 13. t. m.

Dne 13. t. m. sta zborovali obe zbornici. V gosposki zbornici se je izvolila adresna komisija, ki šteje 21 članov; za predsednika jej je bil izbran kardinal Schönborn, za podpredsednika pa knez Schönburg. — V zbornici poslanski se je prebrala izjava Mladočehov, v kateri pravijo, da so sicer vstopili v državni zbor, a se s tem vstopom nikakor ne odrekli češkemu državnemu pravu.

(*Gosposka zbornica.*) Dne 9. aprila 1891. V prvi seji gosposke zbornice so bili navzoči vsi ministri in skoro vsi člani zbornični. Ob 12. uri 20 minut otvori ministerski predsednik sejo, predstavi zbornici novo imenovane predsednike: grofa Trauttmannsdorfa kot predsednika ter kneza Schönburga in Czartoriskega kot podpredsednika.

Grof Trauttmannsdorf pozdravi potem zbornico ter imenuje zapisnikarje, katere zbornica potrdi. Prebero se dopisi ministerskega predsednika, s katerimi se naznanja zbornici, da bode cesar slovesno vzprejel državni zbor dne 11. t. m. ob 12. uri, da je prejšnji finančni minister dr. Dunajevski odstopil in bil namesto njega imenovan za finančnega ministra dr. Steinbach. Potem, ko store novoimenovani člani zbornični navadno obljubo, spominja se predsednik Trauttmannsdorf umrlih članov ter, naznanivši prihodnjo sejo za 13. t. m., sklene prvo sejo.

Iz Ljubljane. — Volitve v občinski svet deželnega stolnega mesta Ljubljane. Kandidatje, katere so izbrali volilci na shodu, ki ga je „Slovensko društvo“ v nedeljo 12. t. m. sklicalo, so ti le: Za I. razred: gg. Peter Grasselli, Ivan Gogola, dr. Jos. Stare in Ivan Velkovrh; za II. razred: gg. Ivan Hribar, Karol Žagar in Gustav Pirc; za III. razred: gg. Peregrin Kajzel, Matija Kunc in Filip Zupančič. Pa tudi katoliško-politično društvo je sklicalo to nedeljo v ravno ta namen volilen shod. To društvo je pa postavilo za kandidate naslednje gospode: in sicer za III. razred: gg. Andreja Kalana, Ludovika Ravniharja in Ivana Dogana; za II. razred: gg. Pavločiča, Frana Omejca in prof. Vesterja; za I. razred: gg. Ivana Fabiana, Ivana Mathiana, Karola Pollaka in L. Češnovarja. — Doživeli smo torej, kar bi se pred nekoliko leti nobenemu narodnjaku niti sanjati ne bilo moglo. Narodnjak se bojuje proti narodnjaku. To pa gotovo ne more koristiti blaginji mesta Ljubljanskega, in to tem manj, ker se iz vsega boja razvidi, da so nasprotstva nastala iz osebnih mrženj, katere ovirajo stvarno in uspešno razpravljanje naj si bodi katerega koli vprašanja. Vsak pravi domoljub mora zatorej le želeti, da bi bilo temu ničvrednemu prepiru kmalu konec in da bi z združenimi močmi delali v prospeh deželnega stolnega mesta.

— **Pevski zbor „Glasbene Matice“** priredi v redutni dvorani svoj koncert prihodnjo soboto. Pel bode pri tem koncertu tudi operni pevec J. Nolli.

— **Na Dolenjskem** v Krškem okraji se je vnela živinska bolezen garje. V vaseh Cerklje in Št. Jarnej sta zbolela v vsaki vasi po dva konja.

— **Kardinal Lavigérie** je ustanovil v Afriki red Saharskih bratov. Poklic tega reda je preblag. Lajšali bodo namreč ti bratje bolečine in težave sužnjem, kateri se prevažajo preko Sahare. Zdravili bodo bolne ter vzprejemali ubežne sužnje. S takim ravnanjem si bodo pridobili zaupanje pri rodovih, živečih v tej puščavi. Napravljali pa bodo tudi oaze, sadili po njih datljeve palme in sočivje ter pobijali divjačino. Da bodo pa kos zadnji nalogi ter se mogli tudi braniti sovražnih napadov, vadili se bodo orožju. Vstajali bodo za rana, jedli po dvakrat na dan, in sicer opoludne pa ob 8. uri zvečer. Živež jim bode meso antilop in gazel, katere bodo pobijali sami, in pa sočivje, ki si je bodo pridelovali po vrtih.

— **Pri občnem zboru društva „Edinost“** v Trstu vzprejela se je soglasno nastopna resolucija: Glede razvrščenja strank v novi državni zbornici pričakuje politično društvo „Edinost“ od gg. poslancev Ivana Nabergoja in profesorja Vekoslava Spinčiča, da se bodeta potezala za to, da se osnuje slovensko-hrvatski klub, ako ni mogoče osnovati slovanskega kluba, koji bi se stavljal v dogovor s Hohenwartovim, ali kojim drugim klubom, koji bi zmirom in odločno podpiral slovenske poslance vsaj v toliki meri, kolikor zahtevajo odloki ljubljanskega shoda. Iz narodnih in verskih ozirov izreka politično društvo „Edinost“ iskreno željo, da imenovana poslanca ne vstopita v kateri si bodi klub, ki bi se v dosego stalne ali začasne večine vezal s klubom prejšnje levice. Sploh pričakujemo od imenovanih dveh poslancev, da dosledno in složno z drugimi jednakomislečimi slovenskimi poslanci delujeta v izvršenje narodne avtonomije in popolne jezikovne enakopravnosti v šoli in v vsem javnem življenji.

† **Martin Skubic**, vitez Fran Josipovega reda, častni kanonik, župnik, dekan itd., umrl je dne 9. t. m. v Ribnici. Pokojnik je bil izmed najstarejših udov c. kr. kmetijske družbe, predsednik kmetijske podružnice v Ribnici, obče čislan zaradi svojih izredno dobrih lastnosti, katere so se tudi na najvišjem mestu pripoznale.

— † **Umrla.** Dne 11. t. m. je umrl v Tomaju na Krasu Anton Černe, veleposestnik, v 77. letu svoje dobe. Pokojnik je bil leta 1861. izvoljen v deželni zbor goriški, kateri ga je potem izvolil za državnega poslanca. V državnem zboru je zastopal goriške Slovence do l. 1873. — Prošlo nedeljo je umrl v Košani tamošnji nadučitelj Filip Kète nagle smrti.

— **C. kr. kmetijska družba v Gorici**, kateri je bila pokroviteljica cesarica Marija Terezija, priredila bode v spomin 125letnice svojega obstanka kmetijsko-gozdarsko razstavo. Ker se bode vršil v Gorici meseca septembra t. l. četrti vinarski avstrijski kongres, trajala bo razstava isti čas od 12. do 27. septembra. Razstava bode deželna, avstrijska in mednarodna. Deželna bode za poljedelstvo, gozdarstvo in ribarstvo, avstrijska za vina in enake pijače ter za kmetijski pouk, mednarodna pa za kmetijsko kemijo, za stroje in druge mehanične kmetijske naprave. Dotični odsek je razposlal uže program in pravila.

— **Z Žabjaka** sta ubežala v nedeljo Viljem Juvan iz Kopitza na Pruskem Šleskem in Alojzij Gerzin iz Warnsdorfa. Prvi je bil v preiskavi, ker je hotel bivšega trgovca Treuna oropati v njegovem stanovanji in še zaradi druzih zločinov, drugi je bil pa zaradi tatvine obsojen na štiri mesece. Gerzina je uže prijela policija, in sicer pri Bežigradu blizu mesta.

— **V Oriebicu** je ranil petelin s kljunom 18letnega kajžarjevega sina na palec. Rana se je vnela, za kar

se pa ranjenec ni zmenil. Ne dolgo potem mu je otekla roka tako zelo, da mu poklicani zdravnik ni več mogel pomagati. Po šestih dneh je nesrečnež umrl.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Stenografski oddelek državnega zbora je postal državen. Za načelnika mu je imenovan dosedanji voditelj njegov major Stern z naslovom in značajem vladnega svetnika. Revizorji in stenografi ne bodo imeli državne službe, ampak dobivali bodo od države po 5 do 10 gld. na dan, stenografi tudi 60 odstotkov čistega dohodka od naročnine za državnozborska poročila, načelnik pa ostalih 40 odstotkov.

V Dunajski mestni zbor izvoljenih je v vseh treh razredih 96 liberalcev in 41 antisemitov. Za enega zastopnika bode še ožja volitev.

Italija. — Italijanski minister za notranje reči Nicotera rekel je, odgovarjaje na pozdrav predsednika obrtnemu društvu v Turinu, da bode vsa skrb italijanske vlade na to obrnena, da se povzdigne domači obrt na ono stopnjo, na kateri je inozemski, a to naj se bode zgodilo brez protekcijske carine. Isto tako hoče vlada ekonomične razmere v Italiji zboljšati, ne da bi povišala davke.

V mestu Bari pričela se je dne 7. t. m. glavna obravnava proti 179 zatočencem, ki so bili udje zloglasne družbe „Mala Vita“ (hudobno življenje). Pred tem društvom, katerega zločini so presegali one neapolitanske „kamore“ in sicilijanske „maffije“, trepetala je vsa Apulija več let.

Ko so peljali v sodno dvorano one zatožence, kateri so izdali to zalego, začelo je občinstvo tako razsajati, da so bili vojaki prisiljeni rabiti orožje ter je bilo mnogo ljudi ranjenih.

Državni pravdnik je dobil več pretilnih pisem in celó smrtno obsodbo, katero mu je družba „Mala Vita“ podpisala. Garnizija se je pomnožila za 1000 vojakov. Zaprli so mnogo ljudi.

Francoska. — Vsak departement na Francoskem ima svoj tako zvani generalni svet.

Takih generalnih svetov je 90. Po mišljenji spada jih 78 k republikanski, 12 pa h konservativni stranki. Ti sveti so se zbrali te dni k posvetovanju, katero sme postavno le 14 dni trajati, konča pa se po navadi v petih dneh. Politična vprašanja se ne bodo tu razpravljala, predložena bodo marveč nekatera gospodarska vprašanja, kakor na pr. v departementu Aisne predlog, naj se trgovske pogodbe ne ponove, v departementu Cheru predlog, naj se popolnoma odpravi carina na žito itd.

Iz Amerike. — Državni dolg združenih držav se je meseca marcija t. l. pomnožil za 440.125 dolarjev. V državnem zakladu je bilo konec preteklega meseca 694,441.336 dolarjev.

Kongres v Mehiki se je začel dne 2. aprila. Predsednik je dejal, da so razmere Mehike do tujih držav prijateljske, gospodarstvo da vedno napreduje, finančno stanje pa da ni bilo še nikdar tako ugodno.

Indija. — Angležem se je začela štrena v Vzhodni Indiji nekako čudno mešati.

V Manipuru, ki je sicer podložen Angležem, ima pa vender svojega kneza, pregnali so dosedanjega kneza. Polastila sta se vlade njegova dva popolubrata. Angleži se niso vtikali v ta prevrat, ampak opazovali so le od daleč, kako se bodo razvozlale stvari. Pripravni so baje bili, celó priznati novega kneza. Ali jeden izmed bratov in sicer poveljnik vojske, kateri je bil prav za prav duša prevratu, ni bil Angležem po volji ter bi se ga radi iznebili.

22. marcija prišel je namreč v Manipur angleški dostojanstvenik Quinton ter zaukazal, da se mu priredi slovesen vzprejem. Ker je pa prišel novi knez, ki se imenuje „maharadža“, brez brata vojskovodje ter je bila oborožena vsa vojaška sila Manipurška, ni ga hotel vzprejeti.

Grinvood, stalni angleški rezident v Manipuru, prišel je v palačo k novemu knezu ter zahteval, ker vojskovodje tudi drugi dan ni bilo, naj ga da uloviti ter proda Angležem, ker bi ga inače indijska vlada ne pripoznala za kneza. Ali novi knez ni storil tega. Zato je hotel pa polkovnik Skene s svojimi vojaki dne 24. marcija t. l. v palači zagrabiti vojskovodjo, kar se mu pa ni posrečilo. Nastalo je strašansko mesarjenje med angleškimi vojaki in Manipurci, kateri so bili na to uže pripravljeni. Kakor so pripovedovali angleški officirji, ki so se rešili, bombardovali so Manipurci skoro vso noč rezidenčno poslopje.

Rešilo ter umaknilo se je z veliko silo komaj kakih 200 mož.

Tudi poročnik Grant, ki je 31. marcija zasedel trdnjavico Thabal, ki stoji proti jugu kakih 11 angleških milj oddaljena od Manipura, obkoljen je od Manipurcev, kateri imajo tudi topove s seboj.

Tudi Miranzaiski rod, ki biva ob bregovji reke Indus, sprl se je proti Angležem ter napadel njihove sprednje straže. Dolina Miranzai leži v Pendišabu in je del upravnega okraja Kohat, ki obsega 2838 angleških štirijaških milj in ima okolo 150.000 prebivalcev.

Ta dolina je jako rodovitna ter pridno obdelovana. Po njej rasto palme, plantane, smokve in vse polno drugega sadja. Prebivalstvo njeno je bojaželjno in poteka od roda Ghilzai. Ono je uže nad 40 let Angležem podložno in se ni sprlo proti njim niti leta 1857., ko je bil celo splošen vstanek. Iz tega je razvidno, da ne cveto posebno ljubo Angležem rožice v Indiji. — Po brzojavkah iz Ranguna je zadela angleškega komisarja Quintona in njegove častnike v Manipuru grozna usoda. Quintona, dva častnika in trobentača so ujeli in peljali pred regenta, ki je vojakom ukazal u smrtiti jih. Vojaki so jih usmrtili s sulicami, odsekali, jim glave razkosali trupla in jih vrgli psom. Politiškega agenta Grinvooda in dva angleška častnika zadela je ista usoda.

Odgovorni urednik Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.